

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Lüganuse Vallavalitsusele

Teie: 24.03.2023 nr 6-2/2053-56

Meie: 9.05.2023 nr 1-5/23/5791

Eesti Keskkonnaühenduste Koja seisukohad Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruande avalikustamise raames

Eriplaneeringu kehtestamisega langetatakse põhimõtteline otsus prügila rajamiseks. Detailse lahenduse etapis lahendatakse eelvalitud alal rajatise ehitusõigused jm planeerimisseadusest tulenevad nõuded, kuid ei kaaluta enam seda, kas rajatist üleüldse rajada või mitte. Seepärast on oluline, et haldusorganil oleks juba eelvaliku tegemise etapis piisav ülevaade tegevusega kaasnevatest keskkonnamõjudest, sh nendest mõjudest, mis on eelvalikualade puhul analoogsed ehk kaasnevad tegevusega igal juhul, hoolimata lõpuks valitavast asukohast. Vastasel juhul ei ole haldusorganil igakülgset teavet kavandatava tegevusega kaasnevast mõjust, mida võtta arvesse põhimõttelise otsuse tegemisel (st kas üldse prügila rajada) Nõnda ei ole haldusorgan täitnud HMS §-st 6 tulenevat uurimispõhimõtet. Ka PlanS § 104 lg 2 ja KeHJS § 40 lg 4 p 6 kohaselt peab KSH aruanne sisaldama "hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, sealhulgas /.../ vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele /.../ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust". Sealjuures ei täpsusta seadus, et hinnang tuleb anda vaid nendele mõjudele, mis on erinevate asukohaalternatiivide puhul erinevad.

Eelnevast tulenevalt palume anda hinnang tegevusega kaasnevale mõjule veekvaliteedile ja veerežiimile (peatükk 6.5), nagu viitab ka peatüki pealkiri ("MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE"). KeHJS § 40 lg 4 p 5 kohaselt peab KSH arvestama strateegilise planeerimisdokumendi jaoks olulisi rahvusvahelisi, Euroopa Liidu või riiklikke keskkonnakaitse eesmärke ja kirjeldust, kuidas neid eesmärke ja muid keskkonnakaalutlusi on strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel arvesse võetud. Tulenevalt HELCOMi tegevuskavast ning veepoliitika ja merestrategie raamdirektiividest peab Eesti Soome lahte jõudva lämmastiku ja fosfori koormust vähendama, mistõttu KSH peab hindama, kuidas kavandatav tegevus selle asukohast sõltumata antud eesmärgi saavutamist mõjutab.

Lisaks palume täiendada hinnangut prügila rajamise ja kasutamise mõju kliimamuutustele arvestades, et prügila on vältimatult vajalik fossiilkütuste, eelkõige põlevkiviõli tootmiseks ning toodetavate fossiilkütuste põletamine põhjustab kliimamuutust.

Peatükis 5.10 (aruande lk 64) tuginetakse vananenud "Kliimapoliitika põhialused aastani 2050" (edaspidi: KPP) redaktsioonile. 8. veebruaril 2023 võttis Riigikogu vastu KPP

muudatused, millega muudeti mh punkte 1 ja 2. Muudatuste kohaselt ei ole enam Eesti eesmärk vähendada 2050. aastaks KHG heidet 80% võrra võrreldes 1990. aasta tasemega (nagu seisab KSH aruandes lk 64), vaid saavutada kliimaneutraalsus ehk kasvuhoonegaaside netonullheide. Palume viia aruanne kooskõlla kehtiva KPP-ga ja selgitada selles, kas ja kuidas mõjutab ohtlike jäätmete prügila rajamine, milles ladustatakse peamiselt põlevkivitööstuse jäätmeid ja mis seega toetab põlevkivitööstuse tegevust, Eesti kliimaeesmärkide ning Pariisi kokkuleppes tulenevate eesmärkide täitmist.

Palume lisada peatükki 5.10 strateegia "Eesti 2035" käsitluse juurde info, et strateegiaga on seatud Eestile eesmärk, et 2035. aastal on Eesti süsinikuheide kuni 8 miljonit tonni aastas. Samuti palume selgitada, kuidas on põlevkivitööstuse jäätmete ladestamiseks mõeldud prügila rajamine, mis võimaldab jätkata Viru Keemia Grupil põlevkivist fossiilkütuste, eeskätt põlevkiviõli tootmist (KSH aruanne lk 8), selle eesmärgiga kooskõlas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) koordinaator